

ABD’NİN KAFKASYA POLİTİKASININ GÜVENLİK BOYUTU

Elnur Hasan MİKAIL

Kafkas Üniversitesi

İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

TURAN-SAM

Yrd. Doç. Dr.

E-posta: emikail@turansam.org

Özet

Bu çalışmada SSCB’nin parçalanması sonrası dönemde ABD’nin Kafkasya politikasının tarihi irdelenmiştir. ABD ile Rusya’nın Sovyetlerin parçalanması sonrası dönemde Kafkasya’yı bir türlü paylaşamamaları ve bunun için ABD’nin Kafkasya’ya yönelik ne gibi politikalar ürettiği araştırılmaktadır. Çalışmanın başlangıcında ABD’nin Azerbaycan ve Ermenistan’a yönelik politikaları, sonlarında ise Rusya-Gürcistan savaşının cereyan ettiği dönem incelenmiştir.

ABD çok önemli jeo-stratejik konuma sahip Kafkasya bölgesine çok uzak bir mesafeden de olsa müdahale etmekte ve Soğuk Savaşın bitmesine rağmen Rusya ile bu bölgeyi paylaşamamaktadır. ABD’nin Musevi asıllı dolar milyarderi George Soros vasıtasıyla Gürcistan’da yaptığı lale devrimi sonrası iktidara Saakaşvili getirilmiştir. Ardından Gürcistan’ın özerk bölge Acaristan’a girmesiyle Rusya kendinin gibi gördüğü Acaristan’a tanklarla girmiştir. Hatta bununla da sınırlı kalmamış ve Batum’a kadar tanklarla gelmiş ve geniş çaplı Tahribata yol açmıştır. Maalesef ABD bu savaşta Gürcistan’a destek vermekten kaçınmıştır ve olaya müdahale ederse Rusya ile bir savaşın patlak verebileceği endişesiyle savaşa müdahale etmekten çekinmiştir.

Anahtar Kelimeler: ABD’nin Kafkasya Politikası, Azerbaycan, Ermenistan, Gürcistan, Rusya.

Alan Tanımı: Siyaset(Uluslararası İlişkiler)

SECURITY ASPECT OF USA’S FOREIGN POLICY TOWARD CAUCASIA

Abstract

Date of U. S. policy in the Caucasus in the period after the USSR disintegration of this study are discussed. Disintegration of the Soviet Union in the period after the U. S. and Russia, the Caucasus and for that sharing problems a kind produced by

the U. S. policies in the Caucasus What kind of investigation. U. S. policy toward Azerbaijan and Armenia in the beginning of the study, were examined at the end of the period took place in the Russia-Georgia war. U. S. has a very important geo-strategic position to intervene in the Caucasus region, albeit from a distance too far, and despite the end of the Cold War with Russia can't share this region. Jewish-born U. S. billionaire George Soros through the tulip revolution in Georgia after he brought Saakashvili to power. Russia sees itself as an autonomous region of Georgia, then Russian tanks entered into Acaria. In fact, it has also not limited to tanks and large-scale destruction and led to Batum. Unfortunately, refrained from giving support to Georgia in the U. S. in this war and the outbreak of a war with Russia could intervene if the fear refrained from intervening in the war.

Keywords: Armenia, Azerbaijan, Georgia, Russia, USA's Foreign Policy Toward Caucasia.

JEL Code: F59

1. GİRİŞ

Azerbaycan'ın meşhur tarihçilerinden Ziya Bünyadov, SSCB'nin parçalanmasının arifesinde Kafkasya jeopolitiği ile ilgili olarak "Türkiye'nin jeopolitik önemini anlatmaya gerek yok, bunu Napolyon bile belirtmişti. Ama, bu gün en önemli jeostratejik bölge Kafkasya'dır. Ufacık bir toprak parçasında (450.000 km²) çok büyük bir mücadele veriliyor. Tarihte en çok kan dökülen bölge burasıdır. Kafkasyalılar, dünyanın en çok acı çeken halkıdır" demektedir." (Bünyadov,1989:12)

Türk dış politikasının tanınmış siması diplomat ve yazarlarından Gündüz Aktan ise Kafkasya'nın, Sovyet sonrası kaosta tarihinin en istikrarsız dönemini yaşadığını belirterek, Rusya, İran ve Türkiye'nin yanı sıra, ABD ve AB müdahalesine sahne olduğunu; bölgenin jeostratejik önemi yanında çok tehlikeli olaylara da gebe olduğunu ifade etmişti. (Aktan,2010)

Avrasya tarihinin geçiş coğrafyası olarak büyük bir öneme sahip olan Kafkas coğrafyası, Rus Çarlığı'nın Avrasya'da 300 yıl süren ilerlemesi sırasında 19. Yüzyılda Rus Orduları tarafından işgal edilmiş bir bölgedir. Çarlığın yıkılması sırasında Kafkas halkları kısa bir süre için bağımsızlıklarına kavuşmuş iseler de Kızılordu olarak geri dönen Rus gücü 1990'a kadar Kafkas halklarının bağımsızlıklarını ellerinden alırken, Kafkasya'nın jeopolitik önemini

Kızıldordu'nun Türkiye ve İran'a saldırmak için konuşlandığı ordular coğrafyasına indirgemıştır.

Sovyetler Birliğinin çökmesi ile birlikte Kafkasya, dünya jeopolitiğine güçlü bir dönüş yapmış, dünya siyasetinde önemli bir faktör haline gelmiştir. Türkiye ve İran özellikle Güney Kafkasya'da etkili olma mücadelesi verirken, Rusya da 1990'larda Kuzey Kafkasya'da tutunmak için savaşmıştır. 2000'lerde Kuzey Kafkasya'daki konumunu sağlamlaştıran Moskova'nın tekrar güney Kafkasya'ya inmek için mücadele ettiği gözlemlenmiştir.

Sovyetlerin dağılmasını takip eden ilk yıllarda bu coğrafya ABD'nin dış politika öncelikleri arasında değildi. ABD, bölgeye yönelik çıkarlarını bölgedeki enerji kaynakları merkezli tanımlamaktaydı. 1990'ların ikinci yarısından itibaren bu durum değişmeye ve ABD'nin bölgeye yönelik çıkarlarının tanımlanmasında jeopolitik unsurlar ön plana çıkmaya başlamıştır. ABD'nin politikasındaki değişikliğin, Azerbaycan ve Gürcistan'ın Rus nüfuz alanından uzaklaşp ve Batı yönlü politikalar izleme istekleri ile örtüşmesi sonucu, ilişkilerin yoğunluğunda ve yakınlığında 1990'ların ikinci yarısında bir artış yaşanmıştır. (mfa.gov.az,2010)

Bu süreçte birkaç dönüm noktasına tanık olunmaktadır. 11 Eylül ve devamında yürütülen Afganistan operasyonu bunlardan birisidir. Bu dönemde sınırlı sayıda da olsa Amerikan askeri Gürcistan'a gönderilmiştir. Ardından da hem Gürcistan'la hem de Azerbaycan'la askeri ilişkiler belirgin bir şekilde öne çıkmaya başlamıştır. Bu konudaki tartışmalar ABD'nin Kafkasya'da askeri üs edinmeye çalıştığı konusunda yoğunlaşmaktadır. (Kalafat,2010)

2. ABD'NİN KAFKASYA POLİTİKASI: ARAYIŞLAR VE KARMAŞALAR BÜTÜNÜ

Brzezinski, ABD'nin SSCB'nin çöküşünden sonra Kafkasya'ya yönelik politikalarını üç döneme ayırmak gerektiğini söylemektedir. Bu üç dönem sırası ile şunlardır:

1991-1995: Bu dönemin temel özelliği ABD'nin Kafkasya'ya yönelik Moskova merkezli politika üretmesidir.

1995-2001: ABD'nin yeni bağımsız cumhuriyetlere öncelik tanınmasıyla ilişkilerde yakınlık ve gelişme başlamıştır.

2001- : ABD daha aktif politika izlemeye başlamıştır. (Brzezinski,2005)

İlk dönemde ABD "Önce Rusya" politikası uygulamıştır. Bu politikaya göre; Kafkasya ile, Moskova üzerinden ilişki kurulması tercih edilmiştir. Bunun en

önemli nedeni Rusya Federasyonu'nun uluslararası sisteme entegre edilmesi ve böylece güven altına alınmasını sağlamaktır. Bu anlamda Rusya Federasyonu'nun 1993 yılında benimsediği "yakın çevre doktrini" ABD tarafından da kabul edilerek; Rusya ile ABD'nin Kafkasya'ya yönelik politikası paralellik göstermiştir.

1995'ten itibaren değişen jeopolitik ortam, ABD'nin de dış politikasının değişmesine imkân vermiştir. ABD'nin Kafkasya ve Orta Asya'yı "stratejik hayati bölge" olarak tanımlaması Rusya'nın tepkisine yol açmıştır ve Rusya küresel politikada Amerikan karşıtı bir çizgiye yer vermeye başlamıştır. Bunun için de Avrasya-ABD karşıtı bir koalisyonun oluşması karşı ittifak stratejisine yönelmiştir. Özellikle Çeçenistan Savaşı'ndan sonra Moskova'nın zafiyetinin ortaya çıkmasının ardından ABD, Kafkasya'ya yönelik dış politikasında daha aktif olmaya başlamıştır. (Çar Petro'nun vasiyetnamesi)

ABD'nin Güney Kafkasya'ya "senin toprak bütünlüğün benim milli çıkarımdır" şeklinde kesin bir beyanla Gürcistan'a destek olduğunu, büyük bir diasporası olan Ermenistan ile muazzam kaynaklara sahip olan Azerbaycan'ı kimseye yedirmeye niyetli olmadığını belirtti. Büyükelçi Gündüz Aktan Kuzey Kafkasya konusunda ise, güneyi etkileyecek bir istikrarsızlıktan uzak durması yönünde bir yaklaşım bulunduğunu açıkladı. (İbid)

11 Eylül süreciyle dünyada yeni bir durum oluşmasıyla birlikte ABD, bu yeni konjonktürden yararlanarak Kafkasya ile daha yakından ilgilenmeye başlamıştır. Bu ilgisinin en büyük nedeni de ABD'de baskın olan Ermeni lobisine dayanmaktaydı. Gürcistan ile de ilişkiler ilerletilmiştir. Terörizmle mücadele çerçevesinde 2000 Gürcü askerin eğitilmesini hedefleyen 21 aylık Gürcistan Eğitim ve Donanım Programı başlatılmıştır. (Ağacan,2005:33)

11 Eylül süreciyle başlayan yeni uluslararası arenada ABD; Kafkasya'da daha etkin olmaya başlamış ve bu programlarla etkinliğini Rusya'ya karşı sürdürmeye devam etmiştir. ABD'nin küresel hegemonyasını devam ettirebilmesi için Kafkasya'da var olması gerekmektedir ve bunun bilincinde olarak dış politikasını bu amaca uygun geliştirmektedir. (Yasa, 2008)

3. ABD'NİN ERMENİ/GÜRCÜ YANLISI-AZERBAYCAN KARŞITI POLİTİKALARI

ABD, 1993 yılından bu yana Azerbaycan'a uyguladığı ilginç bir ambargoyu 2004 yılının Nisan ayında kaldırmak için girişim başlattı. Amerikan Kongresi'nin 907 no'lu ambargo kararı, Azerbaycan'ın Yukarı Karabağ'daki Ermeni isyancılara

uyguladığı abluka sebebi ile alınmıştı. ABD'deki Ermeni lobisinin başarılarından birisi olan bu karar, Karabağ'a ambargo kalkmadıkça Azerbaycan'a da ambargo uygulanmasını öngörüyordu. 907 no' lu karar, topraklarının beşte biri Ermeni işgali altında bulunan Azerbaycan'ı bir bakıma cezalandırıyordu. 11 Eylül saldırısı sonrası ABD'nin değişen dış politikası ve yönetimdeki petrolcüler¹, 2004 yılının Nisan ayında bu kararın askıya alınmasında önemli rol oynadılar. (Mikail, İbid)

ABD, ambargo süresince Ermenistan ve Gürcistan'a yılda 1 milyar dolara yakın yardım yaparken Azerbaycan'ı hep dışarıda tuttu. Dolayısıyla Azerbaycan Ermeni Lobisinin bu başarılı sayılabilecek 907 no'lu kararı sayesinde neredeyse 1993 yılından günümüze kadar geçen 8 yıllık süre zarfında en az 20 milyar ABD Doları zararlı, buna karşılık işgalci Ermenistan yaklaşık 20 milyar kârlı çıkıyordu. Yani Azerbaycan ekonomik alanda Ermeni lobisinin adaletsiz zaferi yüzünden Ermenistan Devletine nispeten 20 senede en az 40 milyar dolar zararlı çıkıyordu. Bu miktar Azerbaycan gibi Sovyet Emperyalizmi'nden yeni kurtulmuş ülke için az miktar değildir. Üstelik Ermenistan, ABD yerine Rusya yanlısı politikalar tercih ederken, Azerbaycan ABD ve Batı yanlısı politikalar takip etmişti. Ermeni lobisi şimdi, Azerbaycan'a askeri yardımın da önünü açan yeni Senato kararının kaldırılması için uğraşiyor. (Mikail, İbid)

4. RUS-GÜRCÜ SAVAŞININ STRATEJİK ETKİLERİ

Güney Osetya ise Kafkas sıradağlarının öte yakasında yer alan Kuzey Osetya ile bir gün birleşme ümidiyle “de facto” bağımsızlığının hazzını bile duyamamış bir diyar.

7 Ağustos, Kafkasya'da uluslararası sistemin fay hatlarını çatırdattı; Gürcistan, Abhazya ve Güney Osetya'da 1991'de kontrolünü ebediyen kaybetmiş görünen Rusya, Boris Yeltsin'in “Götürebildiğiniz kadar özgürlük alın.” sözüyle kendi haline bıraktığı Kafkasya'daki emperyal vizyonuna yeniden sarıldı. Küresel düzlemde ise Rusya, Soğuk Savaş dönemindeki etkinliğine kavuşmasa da dünya politikalarını belirleyen “aktör” konumuna geri döndü.

Bush yönetimi, Soğuk Savaş döneminde Kafkasya sahnesini ancak kenardan izlemekle yetinebiliyordu; yapabildiği tek şey Kongre'nin finanse ettiği Özgürlük Radyosu ile milletler hapishanesine özgürlük idealleri satmak ve Aleksander

¹ ABD'deki Cumhuriyet Partisi, “Cumhuriyetçi Parti” Bush Yönetiminin Irak'a saldırısının arkasında petrol merakı olduğu için birçok uzman bu yönetimi “petrolcüler” olarak adlandırmaktadır.

Soljenitsin gibi son nefesini Putencilik yaparak vermiş muhaliflere kucak açmaktı. (Taştekin, 2010)

5. ABD, ANKARA İLE ERİVAN ARASINDA YAKINLAŞMA İSTİYOR

Türkiye Başbakanı Erdoğan yaptığı açıklamada, Ermeni Anayasa Mahkemesi tarafından alınan kararın Türkiye ile Ermenistan arasındaki yakınlaşma sürecini tehlikeye düşürdüğü uyarısında bulunarak, kararın düzeltilmesi gerektiğini söyledi.

ABD Başkanı Obama'nın Türkiye ziyaretinden bu yana, Türkiye'nin Ermenistan açılımı ve Azerbaycan yönetiminin rahatsızlığı gündemdeki yerini koruyor. Uzmanlar, gelişmenin bölgedeki muhtemel etkilerini yorumladılar. Ankara Üniversitesi'nden Prof. Dr. Çağrı Erhan ve Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu Başkanı Sedat Laçiner, konuyu Hüseyin Hayatsever'e değerlendirdiler.

Ankara Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Çağrı Erhan, Türkiye ile Azerbaycan arasında kamu diplomasisinin başarısızlığına şöyle dikkat çekti: Azerbaycan'la ilişkiler açısından bakıldığında bu konuyu bir kamu diplomasisi fiyaskosu olarak değerlendiriyorum. Çünkü bu tür önemli konularda hala aradan 15 gün geçmiş olmasına rağmen ve Başbakan'ın defalarca Karabağ sorunu çözülmeden ve Azerbaycan'ın rızası alınmadan böyle bir açılım yapılmayacak güvencesini vermesine rağmen Azerbaycan'da ve Türk kamuoyunda bu denli büyük bir hassasiyet varsa, demek ki Türkiye bunun kamu diplomasisi bacağına iyi yürütemiyor demektir. Yaptığımız değil, nasıl algılandığı önemli uluslararası ilişkilerde.

Erhan, Türkiye'nin bu yıl içinde Ermenistan sınırını açarak yapıcı yaklaşımını sürdürmesi gerektiğini belirtti: Bu yaz aylarında Azerbaycan'ın da dâhil olacağı üçlü görüşmeler yoluyla belki Rusya'nın da arabuluculuğuyla Türkiye'nin Azerbaycan-Ermenistan arasındaki sorunların çözümünü belli ölçüde bir noktaya getirmesi -ki zaten uzun yıllardır kapalı kapılar ardında devam eden görüşmelerde bir noktaya gelinmişti- Karabağ sorununda. Ama bu sonbahar aylarına doğru Azerbaycan'ın bu sefer rızasını ve gönlünü de alarak bu kapıyı açması gerekiyor. En azından bu noktada somut bir adımı ortaya koyması gerekiyor.²

Öte yandan, Türk Dışişleri Bakanlığı, Türkiye ile Ermenistan'ın, İsviçre'nin arabuluculuğunda yaptıkları görüşmelerde somut ilerlemeler kaydedildiğini

² 2009 Human Rights Report: Russia; Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor, 2009 Country Reports on Human Rights Practices, March 11, 2010; <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2009/eur/136054.htm> ; 13.04.2010.

duyurdu. Bakanlıktan yapılan yazılı açıklamada, ilişkilerin normalleştirilmesi yolunda kapsamlı bir çerçeve üzerinde anlaşıldığı ve bir yol haritası belirlendiği ifade edildi. Bunun üzerine Azerbaycan Dışişleri Bakanlığı sözcüsü, her ülkenin dış ilişkilerinde kendi politikasını belirleme hakkına saygı duyduklarını, ancak görüşlerinin, Ankara-Erivan arasındaki normalleşme sürecinin Dağlık Karabağ'ın işgalinin sona ermesiyle paralel yürütülmesi gerektiği yönünde olduğunu açıkladı. Bu gelişmeler sürerken Azerbaycan Savunma Bakanı Korgeneral Sefer Abiyev'in, Türkiye'ye geleceği açıklandı. Abiyev'in temaslarında Türkiye'nin Ermenistan açılımının da gündeme gelmesi bekleniyor.³

2009'da imzalanan bir protokolle diplomatik ilişkilerin kurulmasının yanı sıra iki ülke arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi konusunda uzlaşmıştı. Uzlaşma, 1993'ten bu yana kapalı olan sınırların açılmasını da kapsıyordu. Bunun, protokolün iki ülke parlamentoları tarafından onaylanmasından iki ay sonra gerçekleşmesi öngörülüyordu. Ancak şimdiye kadar bu gerçekleşmediği gibi son gelişme de çok sayıda soru işareti içeren onaylamayı daha da imkânsız hâle getiriyor. Erivan'daki hâkimler gerçı 12 Ocakta açıkladıkları kararda protokollerin Anayasa'ya uygun olduğunu açıklamışlar, ancak önemli kısıtlamalar getirmişlerdi. Örneğin, Ankara'nın girişimiyle kurulması planlanan, 1915'teki Ermenilere yönelik kitle katliamını incelemesi öngörülen komisyonun, protokollerde formüle edildiği gibi, "Tarihî kaynak ve arşivleri tarafsız bilimsel incelemesi"nin söz konusu olamayacağı, zira Ermenilerin olaylarla ilgili görüşünün sabit olduğu, Komisyon'un görevinin sadece Ermenilere yönelik soykırımı dünya genelinde tanıtmak olabileceği belirtiliyor. Kararda ayrıca, Ankara açısından Türkiye'nin toprak bütünlüğünü tehdit eden kısıtlamalar yer alıyor. Türk Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan bir açıklamada, alınan kararın protokollerin "ruhunu ve lafzını" şüpheye düşürdüğü ve yakınlaşma için "kabul edilmez ön koşullar" dayattığı, bu şekilde sürecin tamamının sorgulandığı belirtiliyor. Ermenistan'ın Bakü ile yaşanan ihtilafta taviz vermemesi, bir başka deyişle Ermeni birliklerinin devletler hukukuna göre Azerbaycan'a ait topraklardan geri çekilmemesi hâlinde sınırın açılmayacağını Erdoğan defalarca dile getirmişti. Başbakan, aksi takdirde kendi partisinin bazı kesimleriyle sorun yaşayacağı için de bu talepte bulunuyor.⁴

³ Nihat Halıcı, Ahmet Günaltay; "Ankara-Erivan yakınlaşması tartışma yarattı", <http://www.tumgazeteler.com/?a=4993117> ; 13.04.2010.

⁴ Michael Martens; Türkiye Ermenistan Yakınlaşması Tehlikede, http://www.kafkassam.com/index.php?option=com_content&view=article&id=65:tuerkiye-ermenistan-yaknlamas-tehlikede&catid=32:tuerkiye&Itemid=28 ; 13.04.2010.

10 Ekim 2009'da Zürih'te imzalanan Türkiye-Ermenistan Protokolleri ile ilgili Ermenistan Anayasa Mahkemesi'nin gerekçeli kararı üzerine tartışmalar devam etmektedir. Sürecin sona ereceği izlenimi daha ağır basmaktadır. İki ülke arasındaki yakınlaşma projesinin mimari ABD ise baskılarını devam ettirmekte kararlıdır.⁵

Ermenistan'ın eski Cumhurbaşkanı Levon Ter-Petrosyan'ın dışişleri danışmanı ve dışişleri bakan yardımcısı olarak görev yapmış olan tarihçi Gerard Libaridian şimdi Michigan Üniversitesi'nde Ermeni Çalışmaları Programı'nın direktörü. Türkiye ile Ermenistan arasındaki yakınlaşma sürecinin kısa vadeli çıkarlara kurban edildiğini düşünen Libaridian, hem Ankara'nın hem de Erivan'ın bu süreçte yanlış hesap yaptığı kanısında. Libaridian'a göre Türkiye'nin tarih komisyonu önerisiyle Ermeni soykırım savlarını durduracağını düşünmesi kendini kandırmaktan başka bir şey değil. Dağlık Karabağ sorununun ABD'nin telkinlerine karşın iki ülke arasındaki normalleşme sürecinin kaçınılmaz bir parçası olduğunu düşünen Libaridian, bundan sonraki süreçte Rusya'nın daha etkin bir rol oynayabileceğini öne sürdü.⁶

6. ABD'NİN SON İKİ YILDA GÜRCİSTAN'A YÖNELİK POLİTİKALARI

Rus-Gürcü savaşı ve ardından da Rusya'nın Gürcistan'a karşı kapılarını kapatması Ermenistan'ı sınırlamış, dış ticaretini olumsuz etkilemiştir.⁷

Gürcistan'ın Güney Osetya bölgesinde başlayan ve Rusya'nın Tiflis'i bombalamasına varan çatışmaların ardından, Washington'daki gözlemciler, ayrılıkçılar tarafından başlatıldığı öne sürülen çatışmaların, Gürcistan'ın NATO üyeliği yoluna girmesinden hoşnutsuz olan Rusya'dan kaynaklandığı görüşünü işliyor.

Washington'daki muhafazakâr düşünce kuruluşlarından Hudson Enstitüsü'nün Avrasya Politikası Merkezi direktörü Zeyno Baran, olayların, nisan ayında Bükreş'teki NATO toplantısında Gürcülerin NATO üyeliği yolunun açılmasıyla başladığına işaret etti. Baran, Rus liderlerin, Gürcistan'ın NATO üyeliğinin kabul edilemez olduğu yönündeki açıklamalarına dikkati çekti ve bu nedenle Almanya

⁵ Ali Asker; "ERMENİSTAN AÇILIMI GERÇEKLEŞEMEDİ", <http://www.21yyte.org/tr/yazi.aspx?ID=3248&kat=18> ; 13.04.2010.

⁶ http://www.ankarahaber.com/news_detail.php?id=58905 ; 13.04.2010.

⁷Kamil AĞACAN; Protokoller ve Ermenistan Ekonomisi, <http://www.21yyte.org/tr/yazi.aspx?ID=3065&kat=18> ; 13.04.2010.

gibi ülkelerin, Güney Osetya ve Abhazya meselesi çözülmeden Gürcistan'ın NATO üyeliği konusunda adım atmada isteksizlik sergilediğini kaydetti.

Rusya'nın NATO'yu bölmek istediğini ve bu çerçevede yaptıklarıyla “göz korkutmaya çalıştığını” savunan Baran, bölgeden görüştüğü Azeri ve Türkmenlerin, “Bakalım Rusya mı kazanacak ABD mi?” dediğini söyledi. Baran, “Rusya Gürcistan'da kaybetmek istemeyecektir. O yüzden Tiflis'i bombalayacak kadar ileri gittiler” dedi. ABD'nin ne kadar ileri gidebileceğini tahmin etmenin güç olduğunu belirten Baran, “Rusya'ya ‘dur’ demezse bunun ciddi yankıları olacak. BM'de acil toplantılar yapılıyor” dedi.

Gürcistan Devlet Başkanı Saakaşvili'nin Amerikan halkına “Özgürlük ve demokrasiyi seçtik. Onun için cezalandırıyoruz. ABD bize yardım etmeli” mesajını hatırlatan Baran, “ABD şimdi bir şey yapmazsa, Orta Asya'da, Azerbaycan'daki çıkarları tehlikeye girer. Rusya, İran dolayısıyla ve Irak'ta da eli sıkıştığı için ABD'nin bölgede aktif bir şey yapacağını hesaba katmadı. ‘Cevap vermez’ diye düşündü” değerlendirmesini yaptı.

Batı, Saakaşvili için Rusya'yla savaşmaz. DIŞ İlişkiler Konseyi (CFR) uzmanı Jeffrey Mankoff, Batı'nın, başlattığı eylemden sonra Saakaşvili'yi kurtarmak için harekete geçeceğini sanmadığını söyledi. Mankoff, “Batı, Saakaşvili için özellikle Rusya'ya karşı savaşmayacak” dedi. Brookings Enstitüsü'nün uzmanı Steven Pifer da, Rusya'nın Gürcistan'a müdahalesindeki temel güdünün, ABD'nin Orta Avrupa'ya kurmak istediği füze savunma sisteminden kaynaklanmadığını ve esas sebebin, Gürcistan'ın askeri yöntemlerle istediğini elde edemeyeceğini göstermek olduğunu savundu.

7. SONUÇ

ABD Soğuk Savaşı kazandıktan sonra iki kutuplu dünya son bulmuştur. Bugünkü yeni sistem tek süper gücün ABD olduğu yeni bir Dünya düzenidir. Çünkü Rusya artık bugün nükleer silahları dışında ABD'ye karşı koyabilecek güce sahip değildir. Bu askeri veya istihbarat alanında, isterse de ekonomik alanda bu şekildedir. Nükleer güç konusunda ise değişik dünya dengeleri mevcuttur. Örneğin Müslüman dünyasının tek nükleer gücü olan Pakistan'ın bile başına bugün ABD tarafından çeşitli oyunlar getirilmektedir ve bu olaylarla Pakistan yönetimi bazen baş edememektedir. Rusya da 2. Dünya savaşından beri ABD'ye rakip nükleer bir güç ama bugün Rusya Ekonomisi 2 trilyon Amerikan Dolarıyken ABD'nin Milli Geliri 15 trilyon Dolarlara dayanmaktadır. Rusya'nın nüfusu 150 milyon, ABD'nin nüfusu ise 300 milyondur. Bu da bize Amerikan ekonomisinin bugün Rusya ekonomisinden nerdeyse 3 kat büyük olduğunu anlatmaktadır. Putin

dönemi Rusya’ında Rusya Dış borçları kapattı ve Rus ekonomisini 5 kat büyüttü. Buna rağmen ülkede bugün halen yoksulluk hüküm sürmektedir.

ABD’nin Kafkasya gibi önemli jeo-stratejik konuma sahip bir bölgede at koşturmak istemesi Kafkasya’nın Rus kontrolünden çıkmasını istemesinden kaynaklanmaktadır. Son Gürcistan savaşında ABD, NATO üyesi olarak almak istediği Gürcistan’ı uluslararası arenada yalnız bırakmıştır. Bu da ABD’nin nasıl bir dış politika yürüttüğünü ve herkesle istediği şekilde oynadığını tüm Dünya’ya kanıtlamıştır.

KAYNAKÇA

Kitap ve Makaleler

ABD’deki Cumhuriyet Partisi, “Cumhuriyetçi Parti” Bush Yönetiminin Irak’a saldırısının arkasında petrol merakı olduğu için birçok uzman bu yönetimi “petrolcüler” olarak adlandırmaktadır.

BÜNYADOV, Ziya; Azerbaycan, Azerbaycan Devlet Neşriyatı, Elm, 1965, Azerbaycan Diline Tercüme, Azerneşr, 1989 Bakı, 1989, s. 12.

Elnur MİKAİL ; " AZERBAYCAN ", İ.İ.B.F. , Selçuk Üniversitesi, 2000

Kamil Ağacan, “ABD’nin Kafkasya Politikası”, Değişen Dünya Düzeninde Kafkasya, Ed. Okan Yeşilot, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2005, s. 33.

Zbigniew Brzezinski, Büyük Satranç Tahtası/Amerika'nın Küresel Üstünlüğü ve Bunun Jeostratejik Gereklilikleri, İNKILAP KİTABEVİ Yayınları, İstanbul, 2005.

İnternet Kaynakları

Yaşar KALAFAT; “Kafkasya’daki Son Gelişmeler ve Türkiye Üzerine Etkileri”; http://www.egm.gov.tr/egitim/dergi/eskisayi/39/web/makale/Dr_Yasar_Kalafat.htm ; 05.04.2010.

Işıl YASA; "Küresel ve Bölgesel Güçlerin Kuzey Kafkasya Bölgesine Yaklaşımları"; 13/05/2008; http://www.bilgesam.com/tr/index.php?option=com_content&view=article&id=137:kuresel-ve-boelgesel-gueclerin-kuzey-kafkasya-boelgesine-yaklamlar&catid=86:analizler-kafkaslar&Itemid=148; 05.04.2010.

Fehim Taştekin; “DÜNYA GÜNDEMİ: Kafkasya'daki savaşla kırılan fay hatları”; <http://www.dusuncegundem.com/content/view/747/198/>, 05.04.2010.

2009 Human Rights Report: Russia; Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor, 2009 Country Reports on Human Rights Practices, March 11, 2010; <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2009/eur/136054.htm> ; 13.04.2010.

Nihat Halıcı, Ahmet Günaltay; “Ankara-Erivan yakınlaşması tartışma yarattı”, <http://www.tumgazeteler.com/?a=4993117> ; 13.04.2010.

Michael Martens; Türkiye Ermenistan Yakınlaşması Tehlikede, http://www.kafkassam.com/index.php?option=com_content&view=article&id=65:tuerkiye-ermenistan-yaknlamas-tehlikede&catid=32:tuerkiye&Itemid=28 ; 13.04.2010.

Ali Asker; “ERMENİSTAN AÇILIMI GERÇEKLEŞEMEDİ”, <http://www.21yyte.org/tr/yazi.aspx?ID=3248&kat=18> ; 13.04.2010.

http://www.ankarahaber.com/news_detail.php?id=58905 ; 13.04.2010.

Kamil AĞACAN; Protokoller ve Ermenistan Ekonomisi, <http://www.21yyte.org/tr/yazi.aspx?ID=3065&kat=18> ; 13.04.2010.

<http://www.mfa.gov.az/> ; 13.04.2010.

Emekli Büyükelçi Gündüz Aktan, Kafkas Vakfı Genel Merkez konferans salonunda 12.01.2002 Cumartesi günü Türkiye'nin Kafkasya politikasını anlattıkları;

http://www.kafkas.org.tr/ajans/2002/ocak/16.01.2002_konferans_gunduz_aktan_.htm ; 05 Nisan, 2010.